

Sygn. akt VIII U 110/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2015 r. w Gliwicach

sprawy K. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość świadczenia i odsetki

na skutek odwołania K. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 12 listopada 2014 r. **nr** (...)

z dnia 20 listopada 2014 r. **nr** (...)- (...)

1. umarza postępowanie w zakresie zaskarżonej decyzji z dnia 12 listopada 2014 roku,
2. zmienia częściowo zaskarżoną decyzję z dnia 20 listopada 2014 roku, w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej prawo do odsetek ustawowych od renty rodzinnej za okres od dnia 1 marca 2011 roku do dnia 9 listopada 2011 roku poczynając od dnia 6 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty, a oddala odwołanie w pozostałej części.

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt VIII U 110/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 listopada 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 września 2014r. (III AUa 1501/14) przyznał ubezpieczonej K. T. prawo do renty rodzinnej za okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r. ZUS ustalił termin płatności świadczenia na 5 dnia każdego miesiąca.

Decyzją z dnia 20 listopada 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej K. T. prawa do naliczenia odsetek za zwłokę w wypłacie świadczenia przyznanego decyzją z dnia 12 listopada 2014r.

Ubezpieczona odwołała się od obu powyższych decyzji.

W odwołaniu od decyzji z dnia 12 listopada 2014r. zarzuciła, iż wysokość renty rodzinnej została błędnie ustalona, bowiem jak wynika z treści decyzji, ZUS wyliczył rentę rodzinną dla jednej osoby w wysokości 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, dzieląc świadczenie na dwie osoby, podczas gdy renta rodzinna ulegająca podziałowi pomiędzy dwie uprawnione osoby powinna wynosić 90% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu.

W odwołaniu od decyzji z dnia 20 listopada 2014r. ubezpieczona zarzuciła, że ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji o przyznaniu renty rodzinnej był wniosek ubezpieczonej z dnia 21 listopada 2011r. wraz z dołączonym do niego zaświadczeniem, tym samym ZUS dysponował w tej dacie całą niezbędną dokumentacją do wydania decyzji o ponownym przyznaniu prawa do renty rodzinnej. Odwołująca powołała się na uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2013r. (I UK 414/13) jaki zapadł w jej sprawie, w którym Sąd ten wskazał, iż jej wniosek z dnia 21 listopada 2011r. był w istocie wnioskiem o ponowne ustalenie prawa do świadczenia i powinien być rozpoznany w pierwszej kolejności z punktu widzenia jego dopuszczalności w świetle art. 114 ust. o rentach i emeryturach z FUS a następnie pod kątem spełnienia przesłanek z art. 68 ust.2 tej ustawy. ZUS nie rozpoznał wniosku, a zatem w ocenie ubezpieczonej należą jej się odsetki za zwłokę w wypłacie renty rodzinnej od dnia 22 grudnia 2011r. do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na odwołania, ZUS powołując się na treść art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podniósł, że świadczenie zostało ubezpieczonej przyznane na podstawie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 września 2014r. (III AUa 1501/14), który wpłynął do ZUS w dniu 20 października 2014r. Wyrok ten został wykonany decyzją z dnia 12 listopada 2014r., wydaną w terminie nie przekraczającym 30 dni od daty wpływu wyroku. Nadto Sąd Apelacyjny w Katowicach nie ustalił odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności istotnej do wydania świadczenia, zatem ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji był wpływ przedmiotowego wyroku do ZUS, brak zatem podstaw do wypłaty odsetek.

Odnośnie zarzutów pod adresem decyzji z dnia 12 listopada 2014r. ZUS wskazał, że została ona wyliczona i wypłacona odwołującej za okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r. w wysokości 85% świadczenia zmarłego.

W toku postępowania w piśmie z dnia 13 kwietnia 2015r. ZUS wyjaśnił ostatecznie, że wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 września 2014r. (III AUa 1501/14), ustalił rentę rodzinną w wysokości 90% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, a następnie podzielił świadczenie pomiędzy dwie osoby uprawnione. W konsekwencji K. T. otrzymała świadczenie w prawidłowej wysokości.

Wobec wyjaśnień organu rentowego, K. T., na rozprawie w dniu 17 czerwca 2015r., cofnęła odwołanie od decyzji z dnia 12 listopada 2014r. i podtrzymała odwołanie od decyzji z dnia 20 listopada 2014r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach ustalił, co następuje:

K. T. urodziła się (...)

Ubezpieczona od dnia 1 listopada 2003r. była uprawniona do renty rodzinnej zmarłym ojcu A. T..

Razem z ubezpieczoną do renty rodzinnej uprawniona jest wdowa po zmarłym A. B. T..

Wobec przedkładania wymaganych zaświadczeń o kontynuowaniu nauki, kolejnymi decyzjami ZUS prawo K. T. do renty rodzinnej było przedłużane na dalsze okresy czasu.

Decyzją z dnia 23 lutego 2011r. organ rentowy wstrzymał od 1 marca 2011r. dalszą wypłatę renty rodzinnej dla K. T. z uwagi na ukończenie przez ubezpieczoną 25 roku życia. Decyzja ta wobec jej niezaskarżenia uprawomocniła się.

Decyzją z tego samego dnia ZUS dokonał także przeliczenia renty rodzinnej dla B. T. stwierdzając, że renta przysługuje jej na stałe.

W dniu 21 listopada 2011r. odwołująca złożyła wniosek o przyznanie jej prawa

do renty rodzinnej za wsteczny okres tj. od marca 2011r. Wraz z wnioskiem ubezpieczona przedłożyła w organie rentowym zaświadczenie z dnia 10 listopada 2011r., z którego wynikało, że od 1 października 2005r. jest studentką Wydziału Prawa i Administracji (...), zaś w roku akademickim 2010/2011 zaliczyła ostatni V rok studiów. Planowany czas ukończenia studiów określono na 30 września 2012r.

Decyzją z dnia 23 listopada 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej K. T. wypłaty renty rodzinnej po zmarłym ojcu A. T., od dnia 1 marca 2011r., z powołaniem się na fakt, że ubezpieczona po ukończeniu 25 lat nie przedłożyła zaświadczenia o kontynuacji nauki, wobec czego brak podstaw do wyrównania renty rodzinnej za okres od 1 marca 2011r.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2012r. (sygn. VIII U 187/12) Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji z dnia 23 listopada 2011r.

W toku przeprowadzonego postępowania Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu ukończenia 25 lat wnioskodawczyni nie była studentką ostatniego roku studiów wyższych. Ubezpieczona od 1 października 2010r. była studentką IV roku studiów i jednocześnie uzyskała zgodę na studiowanie awansem przedmiotów z V roku studiów. Odwołująca nie była wpisana na V rok studiów, tylko studiowała przedmioty z V roku w trybie § 26 Regulaminu Studiów w Uniwersytecie (...), który stanowi, iż „dziekan na wniosek studenta może zezwolić na studiowanie wybranych przedmiotów w semestrze wyższym niż wynika to z aktualnego wpisu w indeksie”. Wobec powyższego odwołująca zrealizowała cały obowiązkowy program studiów nigdy nie będąc wpisaną na V rok studiów i nie rozpoczynając zajęć w nowym roku akademickim.

W konsekwencji Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał, że ubezpieczona K. T. nie spełnia przesłanek określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwalających na przyznanie jej prawa do dalszej renty rodzinnej i oddalił odwołanie. Nadto Sąd podkreślił, że nawet gdyby odwołująca wykazała spełnienie przez nią przesłanki z art. 68 ust. 2 omawianej ustawy, to złożenie wniosku o rentę rodzinną w dniu 21 listopada 2011r. nie dawałoby podstaw do wypłaty świadczenia poczynając od marca 2011r. tj. od daty wstrzymania jego wypłaty. Zgodnie bowiem z art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Apelacja ubezpieczonej od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 22 maja 2012r. (sygn. VIII U 187/12) została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 maja 2013r. (sygn. III AUa 1600/12), który podzielił stanowisko Sądu I instancji.

Wskutek wniesienia przez ubezpieczoną skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 13 maja 2014r. (sygn. I UK 414/13) uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy poczynił szczegółowe rozważania dotyczące prawa do renty rodzinnej przysługującym tym dzieciom zmarłego żywiciela, które ze względu na wiek lub pobieranie nauki nie mają możliwości wykonywania pracy zarobkowej lub innej działalności stanowiącej tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym, w tym prawa do renty rodzinnej w sytuacji kontynuowania nauki po ukończeniu 16 roku życia (tj. aż do ukończenia nauki, nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia).

Sąd Najwyższy podkreślił, że przez naukę w szkole rozumie się naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (publicznych i niepublicznych), szkołach wyższych (państwowych i niepaństwowych), szkołach prowadzonych przez Kościół (...), a także pozaszkolnych formach kształcenia, dokształcania bądź doskonalenia zawodowego (np. w ramach różnego rodzaju kursów lub praktyk zawodowych), przy czym w grę wchodzi wszelkie formy kształcenia w systemie stacjonarnym, zaocznym, wieczorowym i korespondencyjnym. Renta rodzinna przysługuje również słuchaczom studiów doktoranckich i studiów podyplomowych. Nadto Sąd Najwyższy, powołując się na obszerne orzecznictwo zwrócił uwagę, że okres pobierania nauki pojmowany jest szeroko, gdyż obejmuje nie tylko okres efektywnego uczestniczenia w zajęciach objętych programem nauczania, ale także okres wakacji, urlopu zdrowotnego dla ucznia szkoły średniej czy urlopu dziekańskiego dla studenta wyższej uczelni. Bez znaczenia pozostaje

przy tym przyczyna wydłużenia czasu nauki czy studiowania, ale za niewystarczające należy uznać samo zapisanie się do szkoły lub na studia, jeżeli dziecko nie uczestniczy w żadnych zajęciach, nie pisze prac kontrolnych, nie uzyskuje zaliczeń i nie przystępuje do egzaminów.

Sąd Najwyższy wskazał dalej, że z woli ustawodawcy, z dniem ukończenia granicy wiekowej 25 lat, prawo do renty rodzinnej ustaje bez względu na okres, jaki pozostał do zakończenia nauki w szkole, jeżeli jest ona odbywana w szkole niebędącej szkołą wyższą. Jedyne wyjątek w tym zakresie zawiera art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl tego przepisu, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Ustalenie znaczenia użytego w tym przepisie zwrotu "będąc na ostatnim roku studiów" budzi sporo kontrowersji, gdyż ustawa nie zawiera jakiegokolwiek definicji tego pojęcia, ani nie odsyła w tym zakresie do przepisów innych aktów prawnych. Sąd Najwyższy uznał, że również te osoby, które ukończyły 25 rok życia w trakcie rzeczywistego, zgodnego z regulaminem uczelni pobierania nauki jednocześnie na przedostatnim i ostatnim roku studiów, zachowują prawo do renty rodzinnej, ale tylko do zakończenia tego roku akademickiego. Jak wskazał, odmowa przyznania tej grupie ubezpieczonych prawa do renty rodzinnej po ukończeniu 25 roku życia byłaby tym bardziej niezrozumiała w sytuacji, gdy judykatura zalicza do kręgu adresatów komentowanej normy prawnej także osoby, które osiągnęły określony w przepisie wiek, powtarzając ostatni rok studiów, albo będąc na ostatnim roku studiów po uprzednim ukończeniu studiów magisterskich na innym kierunku. Sąd Najwyższy uznał zatem, że skarżąca należy do grona uprawnionych do renty rodzinnej objętych regulacją art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W ocenie Sądu Najwyższego, niewątpliwie decyzji o wstrzymaniu wypłaty renty rodzinnej dla ubezpieczonej nie można kwalifikować, jako błędu organu rentowego, skoro do dnia wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem, tj. do 21 listopada 2011r., ZUS nie miał wiedzy równoległym realizowaniu przez ubezpieczoną programu dwóch lat studiów w dniu ukończenia 25 roku życia, nie mógł zatem prowadzić w tym zakresie postępowania, czynić ustaleń faktycznych i dokonywać ich oceny prawnej.

Dalej wskazał Sąd Najwyższy, że sprawa o "przedłużenie" prawa do renty rodzinnej do zakończenia ostatniego roku studiów w szkole wyższej, wszczęta po wydaniu przez organ rentowy decyzji o ustaniu tego prawa, jest sprawą o przyznanie renty w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c. Natomiast wniosek rentowy skarżącej z 21 listopada 2011r. nie był pierwszorazowy, lecz dotyczył kontynuacji prawa do świadczenia przyznanego z dniem 1 listopada 2003r. i realizowanego do dnia 28 lutego 2011r. – do czego Sądy obydwu instancji nie przywiązały jednak właściwej wagi. Wniosek ten nawiązywał do decyzji organu rentowego z 23 lutego 2011r. wstrzymującej wypłatę renty rodzinnej z dniem 1 marca 2011r., wnioskodawczyni stawiając tezę o zachowaniu przez nią uprawnień rentowych po teźże dacie wskazała na okoliczności istniejące w chwili wydania wspomnianej decyzji, której to okoliczności nie mogła wcześniej udowodnić z uwagi na brak wystawionego przez władze uczelni dokumentu w postaci zaświadczenia o treści wymaganej przez organ rentowy. Mimo niepowołania przez ubezpieczoną właściwej podstawy prawnej wniosku, rzeczą Sądów orzekających w sprawie było dokonanie prawidłowej kwalifikacji żądania skarżącej w świetle przepisów prawa materialnego.

Zdaniem Sądu Najwyższego przedmiotowy wniosek rentowy z 21 listopada 2011r., będący w rzeczywistości wnioskiem o ponowne ustalenie prawa do świadczenia, powinien być rozpatrzony w pierwszej kolejności z punktu widzenia jego dopuszczalności w świetle art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a następnie pod kątem spełnienia przez wnioskodawczynię przesłanek prawa do renty rodzinnej z art. 68 ust. 2 tej ustawy.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 4 września 2014r. (sygn. III AUa 1501/14) przyznał ubezpieczonej K. T. prawo do renty rodzinnej na okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r. oraz orzekł o kosztach procesu.

W dniu 22 września 2014r. K. T. wniosła do organu rentowego o wypłatę zaległej renty rodzinnej za okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r. wraz z odsetkami za zwłokę w wypłacie świadczenia od 1 marca 2011r. do dnia zapłaty.

W wykonaniu powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 września 2014r. zaskarżoną decyzją z dnia 12 listopada 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał ubezpieczonej K. T. prawo do renty rodzinnej na okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r., ustalając nadto termin płatności świadczenia na 5 dnia każdego miesiąca.

Organ rentowy wypłacił ubezpieczonej wyrównanie renty rodzinnej za okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r, nie wypłacił natomiast odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Rozpoznając wniosek ubezpieczonej z dnia 22 września 2014r. zaskarżoną decyzją z dnia 20 listopada 2014r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej prawa do naliczenia odsetek za zwłokę w wypłacie świadczenia przyznanego decyzją z dnia 12 listopada 2014r.

K. T. odwołała się od obu powyższych decyzji.

Na rozprawie w dniu 17 czerwca 2015r. ubezpieczona cofnęła odwołanie od decyzji z dnia 12 listopada 2014r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, uznając materiał dowodowy za kompletny i mogący stanowić podstawę wyrokowania.

Stan faktyczny przedmiotowej sprawy nie był sporny.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, iż po wyjaśnieniach organu rentowego, K. T. , na rozprawie w dniu 17 czerwca 2015r., cofnęła odwołanie od decyzji z dnia 12 listopada 2014r.

Zgodnie z art. 355 § 1 k.p.c. sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne.

Wobec powyższego Sąd – na podstawie cytowanego przepisu – Sąd umorzył postępowanie w zakresie zaskarżonej decyzji z dnia 12 listopada 2014r.

Natomiast odwołanie ubezpieczonej od decyzji z dnia 20 listopada 2014r. zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Kwestie wydawania decyzji i wypłaty świadczenia reguluje art. 118 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 748).

Zgodnie z treścią ust. 1 tego przepisu, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Natomiast w myśl art. 118 ust 1a w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia 2009r. a ustalonym ustawą z dnia 23 stycznia 2009r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 42, poz.338), w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Według ust 2, jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1.

Po myśli ust. 3, jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową

dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów.

W myśl ust. 4 przepisy powyższe stosuje się także przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, z zastrzeżeniem ust. 5.

Zgodnie z ust. 5 wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Z kolei podstawę prawną do wypłaty odsetek przez ZUS zawiera art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 121). Przepis ten stanowi, że jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 85 ust. 2 powołanej ustawy Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wypłacania odsetek.

Na podstawie powyższej delegacji ustawowej zostało wydane Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 r. nr 12, poz. 104).

Powyższy przepis wyraźnie wskazuje, że ZUS jest zobowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego wówczas, gdy w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, nie ustalił prawa do świadczenia lub nie dokonał jego wypłaty w przewidzianych przepisami terminach ich przyznawania i wypłacania. Chodzi zatem o wypłatę odsetek za zwłokę w wypłacie świadczenia, powstałą na skutek okoliczności, za które organ odpowiada.

Jak ustalono w przedmiotowej sprawie, prawo ubezpieczonego do renty rodzinnej za okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r. zostało przyznane ubezpieczonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 września 2014r. (sygn. III AUa 1501/14). Wprawdzie w wyroku tym Sąd nie orzekł zgodnie z art. 118 ust 1a o odpowiedzialności organu rentowego, nie zamyka to jednak ubezpieczonej drogi do dochodzenia odsetek. Warunkiem zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w płatności świadczenia jest jednak ustalenie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Niewątpliwie należy zgodzić się z Sądem Najwyższym, że wstrzymując ubezpieczonej wypłatę renty rodzinnej z dniem 1 marca 2011r. ZUS działał prawidłowo, gdyż w dacie wydania decyzji z dnia 23 lutego 2011r. nie miał informacji o kontynuowaniu przez ubezpieczoną nauki na ostatnim roku studiów w dacie ukończenia przez nią 25 roku życia.

Taką informację ZUS powziął w dniu 21 listopada 2011r., z chwilą złożenia przez K. T. wniosku o przyznanie jej prawa do renty rodzinnej za wsteczny okres tj. od marca 2011r. do 9 listopada 2011r. wraz z tym wnioskiem ubezpieczona przedłożyła bowiem w organie rentowym zaświadczenie z dnia 10 listopada 2011r. Z zaświadczenia tego wynika, że od 1 października 2005r. ubezpieczona studentką Wydziału Prawa i Administracji (...), zaś w roku akademickim 2010/2011 zaliczyła ostatni V rok studiów.

Decyzją z dnia 23 listopada 2011r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej K. T. wyrównania renty rodzinnej od dnia 1 marca 2011r.

Ostatecznie Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 4 września 2014r. (sygn. III AUa 1501/14) przyznał ubezpieczonej prawo do renty rodzinnej na okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r.

Kierując się wykładnią Sądu Najwyższego zawartą w uzasadnieniu do wyroku tegoż Sądu z dnia 13 maja 2014r. (sygn. I UK 414/13) jaki zapadł po rozpoznaniu skargi kasacyjnej ubezpieczonej, Sąd Apelacyjny wskazał, że przy rozpoznaniu wniosku z dnia 21 listopada 2011r. ZUS winien wziąć pod uwagę treść art. 114 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, gdyż złożenie wraz z wnioskiem zaświadczenia z dnia 10 listopada 2011r. spowodowało ujawnienie faktu, iż odwołująca w roku akademickim 2010/2011 zaliczyła ostatni V ostatni rok studiów, co jest ujawnieniem okoliczności istniejącej przed wydaniem decyzji, mającej wpływ na prawo do świadczenia.

Tym samym przesądzono prawomocnie o prawie ubezpieczonej do renty rodzinnej za okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r.

W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, wydanie przez ZUS prawidłowej decyzji było możliwe już na etapie postępowania przed organem rentowym. Należy bowiem podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego, że złożenie przez ubezpieczoną wraz z wnioskiem z dnia 21 listopada 2011r. zaświadczenia, z którego wynikały jej uprawnienia do renty rodzinnej za okres sporny, było wyjaśnieniem ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji przyznającej prawo do świadczenia. Ujawnienie faktu, że ubezpieczona zaliczyła w roku akademickim 2010/2011 ostatni V ostatni rok studiów, stanowi wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w świetle art. 114 ust. 1, gdyż okoliczność ta istniała w chwili odmowy przez ZUS wypłaty renty rodzinnej a jedynie nie mogła być przez ubezpieczoną wykazana z powodu braku zaświadczenia.

A zatem przyznanie ubezpieczonej prawa do żądanego świadczenia i wydanie prawidłowej decyzji było możliwe już na etapie rozpoznania wniosku z dnia 21 listopada 2011r. ZUS powinien był bowiem już wówczas wziąć pod uwagę, że złożony wniosek dotyczy w istocie prawa do kontynuacji świadczenia i dokonać jego oceny w pierwszej kolejności w świetle art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Następnie ZUS powinien wydać prawidłową decyzję w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, czego nie uczynił wskutek okoliczności za które ponosi odpowiedzialność.

Biorąc pod uwagę treść art. 118 ust. 5 ustawy, zgodnie z którym wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni, należało uznać, że ubezpieczonej przysługuje prawo do odsetek za okres od 6 stycznia 2012r. Termin wypłaty renty rodzinnej ustalony był bowiem na 5 dzień każdego miesiąca, zatem okres pomiędzy datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności był krótszy niż 30 dni.

Z tych względów – na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. – Sąd zmienił częściowo zaskarżoną decyzję z dnia 20 listopada 2014r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do odsetek ustawowych od renty rodzinnej za okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r. poczynając od 6 stycznia 2012r.

W pozostałej części tj. co do żądania odsetek za okres poprzedzający datę 6 stycznia 2012r. Sąd – na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. – oddalił odwołanie.

(-) SSO Mariola Szmajduch